

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

שהתרחשה בלבנון, השבוע לפני 25 שנה, מילחמה שלקראת סופה נחתו יהודות מארנים בארץ הארזים. מדור הקולנוע של השבועון סיפק את "כפירי אריות" בכיכובו של מארילן בראנדר, ומדור התיאטרון את העלאת המחזה "זנה שנש" בכיכובה של מרים זוהר. בשער הגיליון: פרשת השודד בתחתונים.

גיליון העולם הזה שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא בתכתיב שער תחת הכותרת "שיקאגו בתל-אביב" כתבה שהתייחסה להתגברות גל המשעים החמורים בתל-אביב. הבולט שבהם היה פרשת השודד בתחתונים. במדורו "הנרון" התייחס העורך, תחת הכותרת "אחד בדרור", לחיזונו של ד"ר חיים ארלוזורוב, שנרצח, באנטריתויה להשקפת עולמו של בן-גוריון בנושא השתלבותם של היהודים במרחב. בהקשר זה הובא סיפורו של בנימין כחשבת ליל" על המניעים לרציחתו של ד"ר חיים ארלוזורוב. במדור "במרחב" התייחסה הכתבה, מרחץ הדמים בלבנון למילחמת-האזרחים

פרשת השודד

בתחתונים

מה שודד אמר?
גל המשעים החמורים
העובד על הארץ?

האם מסוגלת
המשפחה
לחסות?

העולם הזה 1080
תאריך: 11.6.1958

משה, לא שמעונו. כשקם בן-גוריון עצרו רבים את נשימתם. הרגע הגדול הגיע. האם הצליח פרס כמו יעקב, להאפיל על אחיו? בן-גוריון לא השאיר שום ספק ביחס לתוצאות הקרב: "אני מקבל את גישתו של משה (דיין), ולא

חמשייר

מעשה בחבר מעיני-גב
שבכה: הוי גבי לי כואב!
הוא ייחל אל העיר
עד שהפך למזכיר
שם אידיאלים לרוב הוא שואב.

● שיר זה, שהופיע במדור העולם הבא, נכתב בידי זן מרגלית, אז כתב מתחיל בעולם הזה והיום חבר מערכת הארץ.

של שמעון (פרס) הודיע ברורות. כוונתו הייתה אמנם לשאלה צדדית, אך היא חלה למעשה על המאבק כולו. רוד בן-גוריון פרש רשמית את כנפיו על משה דיין.

רדיו

מיקרופון בעננים

האדם העסוק ביותר ב"קול-ישראל" היה השבוע, ללא ספק, שדרן הספורט נחמיה בן-אברהם. לאחר שבוע של קיריון מאומץ במשחקי אסיה בטוקיו, העמיס את מזוודותיו הבלתי-יתוחות עדיין, על המטוס היוצא לשטוקהולם, לסיקור משחקי הגביע העולמי. היה זה רק אופייני כי האדם העסוק באמת ב"קול-ישראל" לא השתייך כלל לחבר עובדיו של שירות השידור. אל המיקרופון הגיע העיתונאי גוץ-הקומה ורחב החיוך כמעט במיקרה. הוא נקרא לסייע לעורך הספורט של "קול-ישראל", הציג עצמו כקריין למישחק הנבחרות ישראל-יוגוסלביה, בשלהי שנת 1950. מכאן היתה הדרך קצרה לצלחה: נחמיה בן-אברהם השתתף בשידורם של כל המשחקים הבינלאומיים שהתקיימו בישראל.

מי בן-שלום? המאזין הישראלי שינסה לעקוב אחר דבריו של הקריין המחונן מבעד לנפצי ההפרעות האטמוספיריות, יוכל לקבוע בסיפוק, כי לפחות שירות מעניין אחד מספק לו "קול-ישראל" תמורת אגרת-השירות. אך המשלם האמיתי עבור שירות זה הוא נחמיה בן-אברהם עצמו.

בן-אברהם, שקריינות הספורט הפכה להובי העיקרי שלו, הסכים עוד במישחק הבינלאומי כמסקבה לשלם את הוצאות-הדרך מכיסו, לאחר שלא נמצא הסכום המבוקש בקופת "קול-ישראל". גם הפעם, אחרי שמשדר ראש-הממשלה הכיר בחשיבות המסע לטוקיו, הסכימה הנחלת "קול-ישראל" לשלם לבן-אברהם חלק מהוצאות הדרך. החלק הארי של ההוצאות, ומשכורתו של השדר המחונן, שולמו מקופת העיתון בו הוא עובד ומכיסו הפרטי.

היה דיין הרבה יותר זהיר. הוא נראה כאדם המשתדל בכנות, אם כי ללא הכשרה מתאימה, לסגל לעצמו מיסגרת רעיונית. אך אחרי שוויתר על הנושא העיקרי של כל חשבון-נפש לאומי — עתיד המדינה במרחב — השמיע שוב רעיונות מקוטעים שלא הצטרפו לשום השקפה מעמיקה. עיקר טענותיו של דיין היו:

- יש לשלוח 300 שליחים צעירים לחוצלארץ, כדי לגשר בין המדינה לבין הנוער היהודי בתפוצות — דרישה שתתקבל בלי-ספק בקרב צעירי מפא"י המוכנים בהחלט להתנדבות זו. תוך כדי כך הרגיש דיין את תחושת שייכותו לעם היהודי והסתייג מן הרעיון הכנעני.
- דרש את הקפאת רמת-המחיה בארץ. פיטורים המוניים של עובדים מיותרים, הורמת מיליוני ל"ו נוספים לפיתוח.
- פסל אפשרות של התנדבות מחוץ למיסגרות של מנגנון המדינה. פסל את הקיבוץ

דניאל גור במסיגרת הפגנת חילוי-ניים בשכונות הדתיות בירושלים נעצר דני גור. אז סטודנט לרפואה והיום פרופסור דניאל גור, מנתח לב בבית-החולים תל-השומר. ההפגנה נערכה במחאה על התנגדות הדתיים להפעלת בריכת-שחיה מעורבת, לגברים ולנשים.

כאידיאל של תנועות-הנוער וטען כי מבחינה התישבותית אין הנח"ל, אלא "פיקציה".
● תבע להגדיל את המאמצים למתן חינוך רב יותר לילדי העולים, על חשבון החינוך לבני הוותיקים. היה זה למעשה תרגום עיברי של האיריאולוגיה הישנה של בן-גוריון, בתוספת מנה פרטית של תנועות-המושבים האנטי-קייבוציות. לא נשארה שום סתירה בין "הזקן" לבין חניכו. כמו עשוי, שנדרש להביא צידה ליצחק, כתנאי לקבלת הברכה, הביא דיין את נודדיו הרעיוניים בצורה שנעמקה לחיכו של "הזקן".

מפלגת בן-גוריון. תחילה נועדה הפגישה ככית ברל בכפר-סבא להיות פנימית וסגורה. משה דיין עמד לנאום בה שוב על ריעותיו. היה זה צורך להיות השיא של מיבצע-פירסומת מוצלח, שהפך את דיין למועמד פוליטי פעיל. אולם ככל שהתקרב מועד הפגישה, כן התרחב חוג הקופצים על ההזמנות. העשרות הפכו למאות. כאשר נפתח הכינוס, נישפכו מעשרות המכוניות המהורות כל העסקנים הצעירים של המפלגה. אלופי צה"ל ופעילי המנגנונים, היה זה מיפקד של דור שעשה קאריירה במדינה, בחסותו של רוד בן-גוריון. לא היה זה כנס של מפא"י, כי אם כנס מפלגת בן-גוריון.

עסקני מפא"י עצמם כלטו באופן הפגנתי בהיעדרם. לא הופיע אף זר אחד, למרות שפינחס ספיר איש כפר-סבא, נימצא במרחק כמה דקות הליכה מן המקום. נעדרו כל חברי הוועדה-הפועל של ההסתדרות, רוב חברי מוזכרות מפא"י, כל חברי הכנסת, מלבד שלושה. מכל צמרת מפא"י נכחו רק בן-גוריון עצמו וג'ורא יוספטל, מזכיר המפלגה הרוקד על כל החבלים המתוחים במפלגה.

בני 40 נגד בני 60. ערב לפני הפגישה ניכנס לפעולה גורם חדש. מכונית-העמולה המשומנת של שמעון פרס החלה לפתע עוברת במרץ. מוכירתו של מנהל משרד-הביטחון הזעיקה את כל העיתונאים שיש להם טלפון בבית. לא היה ספק כי פרס, הנחשב לנואם טוב יותר מדיין, החליט להתלבש על המעמד, להתחרות על ברכת בן-גוריון.

כך שינה המעמד לפתע את תוכנו. תחת להיות כנס קרבי של בני 40 נגד בני 60 במפלגה, הפך לזירת התגוששות בין חברי קבוצת

העם

אות המרי

השבוע שוב יצאו מנהיגי ישראל למילחמת-איתנים. לא היה זה מאבק על שנת 1968. אפילו לא על שנת 1958. המילחמה היתה נטושה עריין בשרה-הקרב של שנת 1948. שריהיטחון רוד בן-גוריון העניק את "אות ההגנה" לחברי אירגון "ההגנה" מהתקופה שלפני קום המדינה — פרט לאלה שאינם מוצאים עוד חן בעיניו, כגון ראש מפקדת "ההגנה", משה סנה. זה נעשה במעמד ממלכתי. היתה זאת הודעה מפורשת כי שום אדם אחר — לא לוחמי אצ"ל ולח"י, לא עולי-הגדרום, לא גולי קניה, לא חללי הפעולות ופצועיהן — אינם נימנים עם הלוחמים לקום המדינה ואינם זכאים לתורת האומה. הרבר היה כלי-כך מגוחך, עד ששוב לא עורר אפילו זעם של ממש. זה נראה כפארודיה גרועה על סיפור המפורסם של ג'ורג' אורוול "1984", המתאר ממשלה המקיימת מיניסטרויון מיוחד לטילוף ההיסטוריה, כהתאם לטעמו המשתנה של המנהיג.

לוחמי המרי העיברי, חברי כל המחותרות, אינם זקוקים לאות מטעם השילטון. הם נושאים בליבם את אות-המרי, שניתן על-ידי התודעה הלאומית ללא גינוני טקס. לכל מי שהקריב קורבן כאמבק נגד השילטון הור. אין בידי השילטון לתת כבוד אלפני לוחמים אלה. בידי הלוחמים הוא לתת כבוד לשילטון. בניסיונו האווילי למנוע את כיבוד הלוחמים, מונע השילטון כבוד מעצמו.

מרחץ הדמים בלבנון במסיגרת העימות הנוצר-מוסלמי בלבנון, נראים מוסלמים חופרים בונקר ברחוב. ברובע המוסלמי של ביירות, שם התרכזו עיקר הכוחות המורדים, בין החופרים ניתן להבחין באשה.

מפלגות

על כנפי הזקן

מאז הבטיח יצחק בן-אברהם את ברכתו לעשיו, ופותה במירמה לתת ליעקב, לא בירך אדם בישראל את יורשו בחגיגות כזאת כפי שעשה זאת השבוע רוד בן-גוריון. וכמו בפרשת יצחק, היה הרבר מלווה במאבק חריף ונסתר בין בני הזקן.

המנהלים עצמם, שכל אחד מהם רצה להיות היורש המוכר.

פרס שפך קיתונות של לעג על מנהיגי המפלגה העוסקים ב"אידיאולוגיה", תיארם כעונרי-בטל וקנים. הוא לא השאיר ספק כי בעוד אנשים כמו אשכול, לבון, ספיר וגולדה, עמוסים מיטען רוחני מיותר לגמרי ומפריע, הרי פרס עצמו ושאר אנשי מנגנון הביטחון "שלא היה להם זמן לעסוק באיריאולוגיה", מוכשרים הרבה יותר להנהיג את המדינה. אחרי שיגיעו לשילטון, רמו פרס ויילול "כבר תימצא האידיאולוגיה".
300 לחוצלארץ. מול ניהילים גלוי זה,

אנשים

● ח"כ "חרות" ד"ר שמשון יוניצ'מן: בכל הארץ כותבים שחור על גבי לבן. ובהסדרות כותבים לבון על גבי שחור.

- ח"כ אחרות העבודה נחום ניר, בוויכוח על חוק לשכות העבודה: "אם ארבע מפלגות מכריעות על אבהות לחוק זה, דבר אחד ברור — שזהו ילד בלתי-חוקי".
- הסופר-עיתונאי עמוס קינן על חילופי המישטר בצרפת: "הריפובליקה עמדה ררוכה על המישטר, עד שהמישטר רוד עליה".